

CIMELIA

Qu

4316

2528

Medicina

Mathie de Micchow contra sciam per
stem regimen accuratissimum.

Impressum Cracoviae. 1508.

xl. a. 14.

4316
CIMELIA

Excellētissimi viri ma
thie de miechorv artiu z medicine
doctois contra seu am pestem regimen accuratissi
mū. At primum ad diuos Sebastianū z Rochum
deuote premittunt orationes.

BIBLIOTHECA

JANUARIAN

Am. Qu 4316

Matthias de Diechoꝝ artiū ⁊ medicine do-
ctor Johanni haller ciui Cracouiensi salutē ⁊ felici-
tatē dicit. Postulasti dñe iohannes vt tibi darem
regimen cōtra pestē. Ego vō cū nouerim in hac vr-
be nostra Cracouiēsi (deo optimo fauēte) nō vigere
pestē: nec esse dispositionē eius tam a causis superi-
oribus q̃ terrestrib⁹: annuendo tue postulationi:
trado tibi generalē doctrinā p̃seruādi a peste: quā
nup̃ tradidi cuidā amicoꝝ charissimo in hungaria
Et si quicpiā pestis nō ex causis celestibus vt dixi
sed p̃ cōtagionē aduenarū (qđ absit) emergeret: de
facili tu tuq̃ a scuitia ei⁹ possis muniri ⁊ p̃seruari.

Oratio deuota tpe pestis dicenda:

Deus q̃ non mortē sed penitentiā desideras
peccatoꝝ populū tuū ad te reuertentē. p̃pi-
cius respice: vt dñi tibi deuot⁹ extiterit: in a-
cundie tue ab eo flagella amoueas. Recordare dñe
ibū xp̃e testamētū tuū: ⁊ dic angelo p̃cucientī: cesset
iam man⁹ tua: nec vltra dissoluas hoīem: quem ad
ymaginē tuā creasti: ⁊ ne p̃das oēm aiām viuentez
O tetragrāmaton sc̃tē. O adonay sc̃tē. O emanu-
el sc̃tē. O nomia deuotissima ⁊ sc̃tissima trinitas te
hūiliter deprecor. vt tu custodias me: oēm nq̃ populū
tuū xp̃ianū ab oī febre ⁊ peste siue morbo epydimie
⁊ a morte subitanea. Sanct⁹ de⁹ Sc̃tū fortis Sā-
ctus ⁊ immortalis saluator mūdi miserere mei ⁊ oīm
xp̃ianoꝝ tuoꝝ. Xp̃us vincit. Xp̃us regnat. Xp̃s im-
perat. Xp̃s ab oī malo me defendat. Saluum fac
populū tuū dñe de⁹ me⁹ speratē in te. In te dñe spe-
raui nō cōfundar in eternū. Dñe ihu xp̃e rex glorie ⁊

mūdi redēptor q̃ tuo p̃cioso sanguine irā dei patris
placare voluisti: exaudi me famulū tuū cōfidenter
ad te clamātē: ⁊ p̃ merita sc̃tissime passionis tue: ⁊
matris ṽgis marie gl̃iosissime: oīm sc̃toꝝ angloꝝ ar-
chāgeloz: patriarchaz: martyꝝ: p̃fessoꝝ ⁊ ṽginū
p̃tege ⁊ libera me ab oī pestilētia ⁊ ab oī pericu-
lo corporis ⁊ aie. Qui viuis ⁊ regnas de⁹ p̃ infinita se-
cula seculoz. Amen. **Q**utescat ira tua dñe ihu
xp̃e: ⁊ est op̃lacabilis sup̃ neq̃ciā populi tui. Et iu-
rasti p̃ te metip̃m. Sc̃tū de⁹. Sc̃tū fortis. Sc̃tū
⁊ immortalis miserere nobis. Oꝛo ad brām ṽginē

Mater ṽgo gratiosa: stella sole clarior: mater
dei gloriosa fauo mellis dulcior: rubicunda
plus q̃ rosa lilio cādidior. oīs viri⁹ te deco-
rat: oīs sc̃tū te honorat: ibs xp̃s te coronat in celo
sublimior. Ave ma. In diuū martyre sebastianū
O brē sebastiane egregie dei martyr magna sunt merita tua. Et n̄
intercede p̃ nobis ad dñm ihū xp̃m vt a peste siue morbo epydimie
tuis sc̃tissimis p̃ciis mereamur misericorditer liberari. V. Quia pro
nobis brē sebastiane ad dñm. Ut dimittant nobis peccata nostra.

Om̃ipotēs sempiternē de⁹ q̃ meritis ⁊ p̃ci-
bus gloriosissimi martyris tui sebastiani
quādā generalē pestē epydimie hoīb⁹ mor-
tiferā reuocasti: p̃sta supplicib⁹ tuis: vt qđ hac orati-
onē deuote in tuo sc̃tissimo noīe dixerint vel supra
se portauerint: vel i suis habitaculis habuerint sub
eius q̃ p̃fideiā p̃sisti peste reuocāda ad te cōfugerint
ip̃i⁹ p̃ijs meritis intercedētib⁹ ab huiusmodi peste
siue morbo epydimie ⁊ ab oī febre ⁊ a subitanea

mortet: et ab omnibus periculis corporis et anime misericorditer liberent. Per christum dominum nostrum. Amen.

In magni meriti confessorum rochum oratio.

Rampas ardēs in virtute: o speculū pudici-
cie: o pincerna rogis misericordie sancte rochi confes-
sor christi charissime: tu vere es apotheca pau-
perum: solator tristitum: infirmorum singulare refugium:
tibi enim deus ante vite huius terminum ad tuam instantiam
precepit mirabile privilegium et prerogativam: ut omnes qui
tuum invocauerint auxilium non sentiant epidymie mor-
bum: nec cuiuscumque pestis mortifere iaculum. Rogo er-
go te sancte pater rochi per illud ingens cordis gaudium
quod tunc precepisti quando te liberatum a peste angelo nuntiante
sensisti: et per illud salutiferum crucis signaculum quod te
cum in carne cresces vivum gessisti. Rogo etiam te per illud
indefessum pietatis obsequium quod cum cras peste epidy-
mie languentibus impedisti ut mihi et omnibus in te con-
fidentibus atque sperantibus more tue pietatis succurras
et a mortifera peste apostematum preservando custodias
meque. Amen. Tandem et omnes hic tue protectionis scuto muni-
tos et defensos auxilio tecum post hoc exilium ad cele-
ste convivium sine fine regnatorios tua gratissima prece
facias pervenire. Amen. Amen. Confessor dei rochi venerande.
obtinuit in celis deprecatio tua ut qui deinceps in afflictione sua devote ad
se clamaverit ab omni epidymie ac pestis periculo tuo merito perveniret.

Impotēs sempiternę deus qui collas liberent.
meritis et precibus beatissimi rochi confessoris tui
quodam generalē ac mortiferā pestē ab homi-
bus revocasti: concede propiti: ut qui pro sibi peste sub
tua perfidia ad ipsum confugerint: ab ipsa peste et ab om-
ni perturbacione corporis et anime liberent. Per dominum

Detri medici binas causas pestis posuerunt
Celestes et terrestres: seu superiores et in-
feriores. Cause pestis superiores sunt ex cor-
poribus celestibus defluentes. Terrestris sunt ab
ymo ex antris: terra: lacubus et ceteris contagionibus
in terra ortis: pervenientes prout inquit avicenna pri-
ma secundum quartum tractatu quarto capitulo primo de febre
pestilentiali. Principium horum olim inquit sunt forme
ex formis celi: facientes necessariū illud: cuius ad-
ventus ignorat. Et infra parum: immo oportet ut sci-
as quod cause prime longinque ad illud sunt figure ce-
lestes. et propinque dispositiones terrestres. Cum autem
per te cause non sunt adiecte: nec ex celestibus quippiam
imminet pestiferum: ut ex revolutione huius anni astro-
logi testatur. Sed erit necessaria perstrigere pestis
contagione declarata quacumque ex causa venerit: ut
malum ex omni causa veniens ubique locorum possit vitari. Et
ut distinctius capias tripartitum hunc breviusculum ser-
monem in regimen preservative seu confortative et curative

Regimen ex quino facile comprehenditur. Sic
autem re brevitè pertractantes Sunt namque quinque termini
nociva et vitanda significantes ab initium habentes Sic
et alij quinque pro capite ipsum tenentes conservantia sa-
nitatem in peste significantes. De quibus memori-
ter tenendis tales in usu habent versus. Peste fari-
ga: fames: fructus quoque femina: flatus. Flebo-
thomia: fuga: focus: fricatio: fluxus. Prima nocet
quinque: sed prosunt altera quinque.

Primum vitandum est fatiga.

et valde
tempore
perit

¶ Primum in peste vitandum secundum seriem dictionum positum est fatiga: ex labore: cogitationibus: multis lectionibus: cursu et his similibus pueniens: exhauriens vires: et corpus spiritibus depauperans: humoresque et spiritus putredini ac pesti preparans. put dixit veteranus hypocras tercia particula epidimiaz. Prodicus febricitantes interfecit circulis. luctationibus et multis calefactionibus. Hec intelligendum est quod sub peste sit quiescendum et torpendum. sic enim parte ab altera humores coaceruantur: et opillando fomenta preberent pesti. Sed exercitium moderatum secundum quod unicuique arti competat persequendo fatiga et excessivus conatus deuenietur.

Secundum vitandum est fames.

¶ Fames est secundum de nocentibus. Sicut enim crapula et repletiones prebent incentiuum pesti: sic et fames seu excessiva ieiunia: et maxime ubi in fame cibi mali chini comedunt: quia ex malis nutrimentis malas complexionem: malasque egritudines sequi necesse est. Et galienus de euchimia et cachochimia ab initio ad longum pertractat: de multis gentibus romano imperio subiectis narrans ex defectu alimentorum pestem eos cocepisse. Velut etiam anno quo hec amico meo scripsi afferebat beffarabis et transsiluanis ob caritiam et defectum alimentorum precipue panis: pestem euernisse. Similiter pessimum est et pestiferum post famem repleri. Dictante auicenna tercia fen. primi in capitulo de regimine et quod comedit et bibit. His verbis scias

quod nihil est deterius saturitate in tempore fertilitatis: quam fames sequitur in tempore sterilitatis et conuerso. Sed tamen conuersio est deterior. Vidimus enim multos quibus in tempore sterilitatis cibum defecit: postea cum in tempore fertilitatis abundauit repletos fuisse et mortuos: licet vehementer repleto in qualibet dispositione sit pericabilis: siue ex comestione sit siue ex potu. Quot namque homines superflue se repleuerunt et suffocati interierunt. Hec auicenna per verba.

Tercium vitandum est fructus.

¶ Tercium vitandum est fructus: maxime horarum. ut plica: pruna: cerasa: melones: cucumeres: poma et cetera. Ex his enim febres putride et pestilenteriales oriuntur: ut docet galienus in libro de euchimia et cachochimia. Et in secundo alimentorum. Debent autem intelligi per fructus omnia putrescibilia: ut lac: pisces: et cibi crudi male coctionis sub peste vitandi.

Quartum vitandum est femina.

¶ Quartum vitandum est coitus. Hoc tangit in usu cum dicitur femina. Multi adulescentes ut vidi in italia perierunt tempore pestis ex coitu. Est enim exitialis coitus tempore pestis. id est fen. quarti de febre pestilenteriali. Sane intelligendo de coitu excessiuo aut intemporaneo super repletionem vel exinanitionem factorum: quia in consuetis et coniugatis non in toto est prohibendus tempore pestis coitus: sed aliquando et raro admittendus. Id quod sine agitatione et concussione fit: propter solam multitudinem spermatis educenda: ne putrescat et horrida accideria induat.

cat. De q^b auticenna loquit. xx. fen. tercij ca. de in-
uamētis coit⁹. Sic fecit dyogenes cynicus aliquā
to manu spermata educēs: ad euitādū pfata accidē-
cia: et nō ad inseruēdū libidini: vt narrat galien⁹ se-
xto de interiorib⁹ caplo q^rto. Et laercius caplo de
dyogene.

Quintū f vitandū est flatus.

Quintū vitandū est flatus: p flatū ventū intelli-
gendo. Corruptiui et nociui vti sunt meridionales
et occidētales. Unde tūc fenestre claudēde sunt a
partib⁹ meridiei et occidētis. Ad oriēte vō et septē-
trionē aperiēde. Vitandus est et flat⁹ a parte peste
laborātis pcedēs Et standū est in parte a qua in pe-
stilēticiū flat. Et adhuc vitādus est vent⁹ ex locis
cōtagiosis ex sufflās: vt ex lacub⁹: aq^s stātib⁹: clo-
acis: herbis putridis et arbustis: ex viciis: caulib⁹
taro et silib⁹ huiusmodi. Et sic patet qnū f nociuoz

Primū f pseruatiū ē fleubotomia.

Alterū qnū f cōseruatiū est tale. Primū fiat fleu-
botomia. id est eductio sanguinis p incisionē vene
in habētib⁹ multū sanguinē ad euitādū cor et spūs
ne sui multitudie corūpat sanguis et pestē aduoca-
ret. In viuētib⁹ aut moderate et nō supabū dātib⁹
sanguine nō fiat fleubotomia. Nunq^m emē euacuā-
dum est nisi sit peccatū in quāto vel quali. De hoc
auicenna quarta fen primi. caplo de fleubotomia.

Secundū f cōseruatiū est fuga.

Est et fuga secūdū in ordine remediū pseruatiū
et multe securitatis antidotū vt q^s ante q^m peste in-
ficiat fugiat nō ad ppe: nec post infectionē: sed ad
longinquū: et bene ianus existens. Nec cito reuer-
tatur. Etā grassatiōe pestis cessante.

Tercū f cōseruatiū est focus.

Tercū est focus: p focū intelligēdo ignē de bo-
nis lignis De cypresso: terebinto: pino: abiete et c.
Est eremū p mune depuratiū i omī putrefactōe et cō-
tagione aeris ignis: dūmodo sit i medio inter astā-
tē et egrotātē: et hoc q^d ad seruētes pestilēticiis: et q^d
ad alios ingredientiē et aduenas. Sic legi^t hypo-
crates auerisse pestē a greci: veniētē ab illirijis: re-
linquēs discipulos circa vrbes medētēs: vt testat^r
galien⁹ de pmoditatib⁹ tyriace ad cesarē. Et plini⁹
seprimo libro naturalis historie ca. xxxvij. Et sicut
in vna cōclauis: sic et in plateis ciuitati potest fieri
pūciēdo in ignē mastice: resinā: olibanū. pigmenta
odorifera et flores redolētes: fercia: irrozationes et c.
Galien⁹ loco allegato de tyrica. Et auicēna de cu-
ra febris pestilētialis. Et intelligit p focū ampliati-
ue omē suffumigū ptra pestē vtile: vt troisci de li-
gno aloes. de campbora. alipra muscata: pomū am-
bre odoratū: ad nāres ruta et doaria: acetū etā odo-
rata et per os sumpra.

Quartū f cōseruatiū est fricatio.

Penultimū pseruatiū est fricatio. Fricatio. de ab-
latio: mor⁹: et exercitiū suauē: in loci pperētib⁹ abs

q̄ fatiga: p̄turbatione ⁊ p̄tagiōe: q̄a r̄anficat: ape-
rit ⁊ materiā nociuā vt cōuenit resoluit. Idē de su-
dore leui. Mā lōg⁹ sudor: sicut ⁊ balneatio frequēs
p̄cipue ⁊ lōgavsq; ad debilitationē nocēt. Ideo de-
bent in peste obmitti.

Quintū cōseruantū est fluxus.

¶ Altimū cōseruantū i vltim⁹ p̄tēnū est flux⁹: id est
purgatio humorū peccatiū: si inuēti fuerint peccan-
tes testimonio signorū: p̄sunt ⁊ alij flux⁹ recte et
regulariter fluētes emorroidū mēstruorū ⁊ cetera.
Si vō nō inueniūt peccatū in humorib⁹ relinquant in-
tacti: ⁊ purgatio obmittat: dicē te hypocrate. Si q̄
ita q̄dē purgari oportet purgent: ⁊ cōfert ⁊ benefe-
rūt Et idē secūda p̄ricula afforismorū: ⁊ reperit i q̄r-
ta. Sana habētes corpa farmacijs vti difficile est.
Hec de regimine.

Secūdū p̄missum est cōfortatiū i
morsellis ex apoteca ordinādū tale R. diptami 3ij
bri zuccari cādi Tormentille. ossi d̄ corde cervi. ligni
aloes corticū citri añ. 3. s. Et poterit addi i estate ali-
qd de cāphora ⁊ sandalis. In hieme vō aliqd mu-
sci vel ambre. zuccari tabarzet. q. s. Dissoluat zuc-
carū i aqua scabiose aut borraginis i tpe frigido In
estate i aqua rosea aut acetose: fiat p̄fectio in morsel-
lis. De hac cōfectiōe sumat q̄tidie vnus aut duo
morselli mane: ⁊ q̄tēs eundū erit in publicū. Sicut
ad idē valet puluis saluificas q̄ in apotecis cōmu-
ner habet. Ad idē valet pillule pestilētiales rus-

6
si p̄ dies aliq̄s sumpt: vt semel vel bis in septima-
na. Tyriaca quoq; andromachi que in cōmuni ha-
bet est nobile antidotū contra pestē: admin⁹ semel
sumpta in mēse: vel semel i duab⁹ septimanis in q̄e
galien⁹ de cōmoditatib⁹ tyriace ad cesarē capto se-
xto. Inuēta est nobis antidot⁹ illa in pestilētia lib⁹
p̄stitutiōib⁹ sola bis q̄ occupāt auxiliari potēs nul-
lo alio auxilio magis in huius passiōis obsistere sic
queunte.

¶ Domū ad odorandū. Et valet om̄i tpe. Relau-
dani puri. 3. iij. storaci calamite 3. j. gariofilorū ligni
aloes. sandalorū al. ⁊ ru. belzumi si habueret añ. 3. j.
ambre g. iij. Cāphore g. ij. incorporēt pistello cale-
facto In sine ambra i sup̄ficie addēdo ⁊ incorporādo

Terciū p̄missum est cura cū q̄s scili-
cet inciderit pestē remedio amputare eas. Et q̄uis
sit difficile: ⁊ raro aliq̄s euadet: tamē tentandū et
p̄radū est anteq̄ neglecta summāt incēdia vires
Itaq; si corripuerit aliquem febris pestilētia ex
apostemate: fleubotomia statim fiat ex parte opposi-
ta s̄m oppositū emacronū. Q̄ si fuerit plectoria toti-
us: pri⁹ fieret fleubothomia de vena maiori scilicet
zaphena siue mediana. Si aut nullū testimoniū fu-
erit apostematis facti vel fiēdi: nec essent signa mul-
titudinis sanguinis: obmissa fleubothomia purga-
tio adhiberet sine neglectiōe. Et purgato corpe cō-
fortaret corp⁹: maxime mēbra p̄ncipalia p̄dicto ele-
ctuario i morsellis aut speciebus ei⁹: aut puluerib⁹

*pomi odorati
confectio*

*purgatio
infuso non
potest*

salusficatib⁹: vel si nō haberēt summeret tyriaca.
Purgatio autē fm gētilē l pma feu qrti d febre pesti
lentiali debet esse sufficiēs & cōpleta & nō minorati
ua. Et talis esset dare vna3 dragmam pillularū de
agarico: vel pillularū cochiarū: aut similiū. Et si ca
deret appetit⁹ resuscitad⁹ est: etiā violēter: aliquā
tū cōmedēdo: put docet auicēna in feu. p dicta: tra
ctatu qrtio: caplo de cura febris pestilentialis dicēs:
Plurimi eoz q viriliter agūt sup illud & comedunt
violēter absoluūt & viuūt: & necesse est eos restau
rare p cibū: & oportet vt sint cibi eoz ex acetosis & d
siccariis: & sint pauce quantitatis. Nec auicenna.
Meminerit tamē pfortatū exhibere post purgati
onē: quēadmodū post fleubothomiā dictū est. Et l
aparitiōe apostemat post fleubothomiā & pforta
tiū memineris emplastro attractiuo apostema ex
trahere. Et si fieri potest in remotiorē ducere partē
atq; ibi aperire.

Hec sunt dñe Johannes haller breuia reme
dia pestis a qcūq; causa: & qcūq; tpe pueniāt Sim
plices autē medicinas: & multiplicis ppositiōis ob
misi: ideo qm nisi q̄s naturā simpliciū: & tps & pple
xiōis: & etatis: & sexus ac regionis: & cetera bene no
uerit: facile in eis erraret: & p antidoto venenū: p
pfectiōe infectionē summeret. In expressis autē & cū
lā dictis remedijs (q̄a media sunt) tutissimus ibis.
Vale felix: meq; iuter tibi charos numera & cōple
ctaris.

Collectū & impressū Cracouie Anno. MD. cccc. viij.

